

Karita-herne pitää pintansa

Antti Laine, MTT

Karita on pitänyt vakaasti pintansa viljellyimpänä hernelajikkeena. Sen viljelyosuus oli viime vuonna 58 %. Viljellyimmät hernelajikkeet ovat viljelyvarmuudeltaan ja sadon laadultaan hyviä.

Herneen kylvösiemenkustannukset ovat korkeita. Siksi viljellyimpien hernelajikkeiden lista muuttuu hitaasti. Toisaalta voi olla turha vaihtaa lajiketta, jonka viljelyn hallitsee tai jonka sadolle on markkinointisopimus.

Karitan jälkeen viljellyimpiä hernelajikkeita olivat: Stok (13 % viljelyalasta) ja Hulda (9 %). Kaikkiaan hernetä viljeltiin 3 065 hehtaarin alalla.

Herneen viljely ja käyttö on pysynyt vuosikaudet vähäisenä. Viljelyala on myös pienentynyt vuosikymmenen alun 5 400 hehtaarista.

Hernetä siemeneksi ja rehuksi

Herneen viljelyalasta vajaa kolmannes on käytetty tiloilla rehuksi. Perinteisillä herneenviljelyalueilla Etelä-Suomessa karjanpito on kuitenkin vähentynyt. Niinpä peltohernettä viljellään nykyään ruoka- ja siemenherneeksi.

Kolmannella viljelyvyöhykkeellä on mahdollista lisätä reuherneen viljelyä kotovaraiseksi valkuaisen lähteeksi. Näin herneen viljelyala voi jälleen kasvaa. Niin herne kuin härkäpapukin soveltuvat erinomaisesti kotimaisiksi valkuaisrehulähteiksi korvaamaan tuontivalkuaista.

Luja korsi valttia

Aiemmin herneet olivat pitkävartisia ja lakoutuvia. Viljely vaati onnistuakseen aina tukikasvin. Tukikasviksi valittiin useimmin kaura, sillä se sopi seoksessa hyvin karjan ruokintaan.

Tukikasvin käyttö pienentää herneen osuutta korjatussa siemensadossa enemmän kuin, mikä on herneen osuus siemensadossa. Jo 10–15 kg/ha lujakortista kauraa riittää antamaan kohtuullisesti lisää tukea ja pienentää vain vähän herneen satoa.

Hernelajikkeet virallisissa lajikekokeissa 2001-2008.

Lajike	Sato eri viljelyvyöhykkeillä			Kasvu- aika pv	Lako- %	Pituus cm	Tsp g	Valkuais- %	Kukinnan kesto	Keitto 60 min,	Virheetön herne, %
	I	II	III								
	kg/ha	kg/ha	kg/ha								
Stok	3 888=100	3 701=100	3 508=100	98	49	71	242	22,8	16	95	81
Rokka	101	86	101	97	26	61	267	24,2	15	94	84
Karita	96	103	93	97	28	70	252	23,4	15	93	85
Perttu	100	105	94	97	79	73	227	22,4	17	89	79
Hulda	66	111	104	98	42	86	224	23,6	16	97	83
Zekon	92	99	79	99	53	68	208	20	12	90	83
Nitouche	98	113	121	100	41	67	259	22,8	15	96	81
Brutus	97	112	112	101	40	72	248	22,9	16	95	83

Nykyisin viljellyissä, etenkin ruotsalaisen Svalöf Weibullin, lajikkeissa korrenlujuus on muita lajikkeita huomattavasti parempi. Näin puhdaskasvustojen viljely onnistuu.

Kokeissa pari vuotta ollut Borealin 0008-linja on erittäin pienisiemeninen lajike. Sen tuhannen siemenen paino on 100 g pienempi kuin suurisiemenisimpien lajikkeiden.

Pienikokoiset siemenet laskevat herneen viljelyn siemenkustannuksia. Tarvittava siemenmäärä voi olla lähes 40 % pienempi kuin suurisiemenisellä lajikkeella.

Hernelajikkeita viljelyyn

- Rokka on kasvuajaltaan aikainen lajike. Sen varsi on lajikkeiden lyhin ja lakoa kestävin. Rokan siemen on iso ja sen valkuaispitoisuus on suuri. Myös keitossa pehmenneiden herneiden osuus on suuri
- Karita on aikainen ja satoisa lajike, jonka suosio johtuu hyvästä laon kestävydestä. Sen Karita on periyttänyt myös Rokalle
- Perttu on satoisa, mutta erittäin laonarka lajike, joka sopii rehuherneeksi
- Stok on satoisa keskiaikainen lajike, jonka varren lujuus on keskimääräinen. Keitossa pehmenneiden herneiden osuus on suuri
- Hulda on keskiaikainen, suhteellisen hyvin pystyssä pysyvä lajike pitkästä varresta huolimatta. Valkuaispitoisuus on korkea ja keitto-ominaisuudet hyvät
- Zekon on myöhäinen lajike, jonka varren lujuus on hieman keskimääräistä heikompi. Sen valkuaispitoisuus on matala
- Nitouche on erittäin satoisa, myöhäinen lajike, joka on suhteellisen laonkestävä. Sen siemen on suuri ja keitossa pehmenneiden herneiden osuus on suuri
- Brutus on suurisatoinen ja lajikelistan myöhäisin lajike. Se on melko laonkestävä. Brutuksen siemen on suurikokoinen ja keitossa hyvin pehmenevä.

Lisätietoja: antti.laine@mtt.fi
puh. (02) 477 2284

Antti Laine

Kaupasta ostetuista kuivatuista herneistä voi valmistaa
vaikka hernekeiton.